

Zakres wiedzy i umiejętności Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Geografii
w roku szkolnym 2025//2026
etap szkolny

I. Zakres umiejętności

Umiejętności wymagane od uczestników Konkursu Przedmiotowego z Geografii opisane są w *Celach kształcenia-wymaganiach ogólnych i treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych* Podstawy Programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na II etapie kształcenia. Zakres zadań konkursowych może wykraczać poza podstawę programową.

1. Odczytywania i interpretowania informacji przedstawionych w różnych formach (tabele, wykresy, diagramy, mapy, teksty), odkrywania prawidłowości w nich występujących.
2. Rozpoznawania wybranych obiektów na mapie konturowej Polski i świata.
3. Wykorzystywania posiadanej wiedzy podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów.
4. Stosowania słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym.
5. Czytania, interpretowania map różnej treści i o różnych skalach.
6. Identyfikowania związków i zależności w środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym w różnych skalach przestrzennych.
7. Interpretowania pojęć geograficznych.
8. Wyjaśniania wzajemnych relacji przyroda-człowiek-społeczeństwo.
9. Oceniania, wartościowania rzeczy i zjawisk geograficznych.
10. Prognozowania, przewidywania kierunków zmian w przyrodzie i życiu społecznym w różnych skalach przestrzennych.
11. Uzasadniania konieczności racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego.
12. Umiejętności obliczania wartości liczbowych i wskaźników do charakteryzowania zjawisk geograficznych, w tym: przeliczania skali (mianowanej, liczbowej i połowej), odległości na mapie i odległości rzeczywistej, wysokości bezwzględnej i względnej na podstawie rysunku poziomicowego, współrzędnych geograficznych, rozciągłości południkowej i równoleżnikowej, odległości w kilometrach wzdłuż południka, wysokości górowania Słońca w pierwsze dni astronomicznych pór roku na różnych szerokościach geograficznych, czasu słonecznego i strefowego, zmian temperatury wraz z wysokością na podstawie rysunku, średniej temperatury rocznej, amplitudy dobowej i rocznej temperatury, sumy opadów rocznych, stopy (wskaźnika) przyrostu naturalnego i rzeczywistego, gęstości zaludnienia.

II. Zakres treści.

Zakres treści Konkursu Przedmiotowego z Geografii jest zgodny z treściami podstaw programowych dla przedmiotów geografia i przyroda (w zakresie treści geograficznych) dla szkoły podstawowej. Obejmuje również treści wykraczające poza podstawę programową.

ETAP I (szkolny)

Zakres merytoryczny szkolnego etapu konkursu, obejmuje treści nauczania wybranych działów tematycznych podstawy programowej oraz treści wykraczające poza podstawę programową, które przypisano do wybranych działów :

- 1. Lądy i oceany na Ziemi:** rozmieszczenie kontynentów, mórz i oceanów na Ziemi; pierwsze wyprawy geograficzne; wielkie formy ukształtowania powierzchni Europy (w tym rozpoznawanie wybranych obiektów na mapie konturowej Europy: nizin, wyżyn, gór, rzek i jezior).
- 2. Krajobrazy świata** - wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej, sawanny i stepu (prerii, pampy); pustyni gorącej (piaszczyste, żwirowe, kamieniste) i lodowej, tajgi i tundry, śródziemnomorski (makia), wysokogórski Himalajów i Tatr; strefowość a piętrowość klimatyczno-glebowo-roślinna (wykresy i mapy klimatyczne; czynniki klimatotwórcze).
- 3. Ruchy Ziemi:** Ziemia w Układzie Słonecznym, ruch obrotowy i obiegowy Ziemi; cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi; następstwa ruchów Ziemi (obliczenia czasu miejscowego i strefowego; wysokości górowania Słońca na różnych szerokościach geograficznych w pierwsze dni kalendarzowych pór roku).
- 4. Współrzędne geograficzne:** szerokość i długość geograficzna; położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów; rozciągłość południkowa i równoleżnikowa wybranych obszarów (następstwa rozciągłości).
- 5. Mapa Polski:** umiejętność czytania, interpretacji, posługiwania się skalą mapy, rozpoznawania wybranych obiektów na mapie konturowej Polski.
- 6. Krajobrazy Polski:** krajobrazy naturalne - pasowość rzeźby (cechy nizin nadmorskich, pojezierzy, nizin środkowej Polski, wyżyn, kotlin i gór - fałdowych i zrębowych); znajomość czynników rzeźbotwórczych, które uformowały elementy rzeźby wymienionych pasów; krajobraz antropogeniczny- wielkomiejski (Warszawa), miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska).
- 7. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy:** położenie geograficzne Polski; wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na rzeźbę Europy i Polski; przejściowość klimatu Polski; Morze Bałtyckie; główne rzeki Polski i ich systemy; główne typy gleb w Polsce; lasy w Polsce; dziedzictwo przyrodnicze Polski, surowce mineralne Polski.

- 8. Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy:** rozmieszczenie ludności, struktura demograficzna Polski (wiekowa, narodowościowa, wyznaniowa, zatrudnienia); migracje Polaków; zróżnicowanie polskich miast; sektory gospodarki Polski; rolnictwo Polski; zmiany struktury przemysłu Polski; zróżnicowanie usług i ich rola w rozwoju gospodarki; rozwój komunikacji; atrakcyjność turystyczna Polski.
- 9. Sąsiedzi Polski:** przemiany przemysłu w Niemczech; dziedzictwo kulturowe Litwy i Białorusi; środowisko przyrodnicze i atrakcje turystyczne Czech i Słowacji; problemy polityczne, społeczne i gospodarcze Ukrainy; zróżnicowanie przyrodnicze i społeczno- gospodarcze Rosji; relacje Polski z sąsiadami.
- 10. Geografia Europy:** położenie, granice i linia brzegowa kontynentu; podział polityczny Europy; rola Unii Europejskiej w przemianach społeczno-gospodarczych, główne cechy środowiska przyrodniczego Europy; zjawiska występujące na granicach płyt litosfery; zróżnicowanie ludności oraz starzenie się społeczeństw; największe europejskie metropolie; zróżnicowanie źródeł energii w krajach europejskich i skutki ich wykorzystania dla środowiska przyrodniczego; przemysł i usługi w wybranych krajach europejskich; turystyka w Europie Południowej.

